

Partijgeschillen.

(NAAR AANLEIDING VAN DE KWESTIE-ENSCHEDÉ.)

De ontwikkeling van de arbeidersbeweging gaat door onophoudelijke omvorming, inwendige strijd en krisis. Wie mocht meenen, in een bepaalde partij en taktiek eindelijk *de* waarheid te hebben gevonden, waarmede men rustig bij blijven kan, moet telkens teleurgesteld worden. Wellicht er door alle konflikten en wisselingen een groote lijn van groei tot steeds beter inzicht, betere taktiek, grotere kracht tegenover grotere weerstanden en inzinkingen. Maar daar het kapitalisme in elk land weer een verschillend aspekt van krisisverschijnselen vertoont, zullen ook de groei-vormen en de konflikten in de proletarische beweging verschillend zijn.

Nederland verkeert met nog eenige, meest kleinere landen, in de bijzondere positie, dat het vrij van oorlog is gebleven en haar bourgeoisie van de algemeene uitputting in de andere landen gebruik heeft gemaakt tot enorme verrijking en tot uitbreiding van haar financiële machtsposities in de wereld. De chaos en de ineenstorting van het kapitalistisch systeem zijn hier het minst merkbaar; de geweldadige versterking der oude tradities is hier gering, de oude sleur van gedachten bijna onaangetast. De vernietigende economische krisis, die in Duitschland nu reeds, mettertijd ook elders, de massa's tot wanhopig verzet moet opstuwen, is hier afwezig. Kapitalisme en arbeidersbeweging toonen hier, vergeleken met de omringende landen, nog een groote gelijkenis met de tijd vóór de oorlog. De ineenstortingsverschijnselen worden hier als van verre gezien, maar niet door de massa beleefd. Daardoor kunnen de diepgaande verschillen over kommunistische taktiek, die in Duitschland een kwestie van ondergang (in letterlijken zin) of overwinning zijn, dus het diepste onmiddellijke levensbelang raken, hier nauwelijks gevoeld worden door de massa's, wier praktijk en behoeften nog geheel anders zijn, en slechts begrip vinden bij de weinigen, die sterk in de internationale beweging meelevend. De kwesties van taktiek zijn hier nog slechts theoretische geschilpunten, meer toekomstige dan oogenblikkelijke kwesties.

Zij, die in Nederland niet tevreden waren met de practijk van de C. P., haar organen en haar leiding, hebben eerst in het laatste jaar vastere

grond onder de voeten gekregen, sinds in Duitschland door de K. A. P. D. van uit de praktijk der revolutionaire situatie de nieuwe taktische principes geformuleerd worden, die voor het eerst een scherpe breuk vormen met de beginselen en methoden van de tweede Internationale. Deze beginselen heeft de oppositie in de C. P. overgenomen en verdedigt zij. Daarbij is echter te bedenken, dat de taktiek der K. A. P. D. geheel op de behoeften van een revolutionaire toestand berust en de methode voor een spoedige en zekere revolutie bedoelt te geven. Zij zegt niet, dat vakverenigingen en parlementairisme steeds en overal verkeerd zijn; zij erkent, dat deze ondanks hun nadeelen en ontar- dingen onvermijdelijk zijn waar het kapitalisme nog onaangetast is; maar waar het kapitalisme tot een chaos is geworden en revolutie een direkte levenskwesitie, daar verhinderen vakbeweging en parlement het proletariaat sterk genoeg te worden voor de heerschappij. Onder de kommunisten van de „linkerzijde” in Nederland is dan ook wel ieder het er over eens dat onmiddellijke praktische verwezenlijking van deze beginselen hier wel het allerminst mogelijk is. Het gaat er hier nog niet om revolutionaire bedrijfsraden te vormen in plaats van vakver- eenigingen, maar om hun beteekenis te propageeren. Hun positie is dezelfde als zoo dikwijls vroeger die van revolutionairen, die ook wisten dat zij den volgenden dag geen revolutie konden maken. Zij zien de toekomstige ontwikkeling het verst en klaarst vooruit, en trachten deze voor te bereiden, door voor de komende revolutionaire tijden het proletariaat te versterken, geestelijk rijp te maken, door propa- ganda van de beste strijdmiddelen, zooveel mogelijk kennis en inzicht te brengen, die dán noodig zullen zijn, als de groote crisis zich ook naar hier uitbreidt en de massa's in gisting en beweging brengt.

De geschillen in de C. P. in Nederland lagen tot nog toe niet in de praktijk van de binnenlandsche taktiek. De felste aanval op de leiding betrof de internationale politiek en kon bij de meeste leden slechts weinig belangstelling wekken. De praktische strijdpunten lagen meest op organisatorisch terrein, vooral sinds door de invloed van Moskou de macht der leiding en de neiging om deze macht te concentreeren versterkt is. De strijd over taktische richtingen begint eerst theoretisch op te komen.

Wat Enschedé wilde: dat de delegatie naar het 3de internationale kongres niet enkel een zaak van het P. B. zou zijn, maar van een door discussie voorbereide partij, en dat daarom ook de andere richting dan die van het P. B. daarin vertegenwoordigd moet zijn — al was het volgens het P. B. in strijd met een kongresbesluit — was zeker niet in strijd met kommunistische opvattingen: het E. C. in Moskou dringt er zelf in zijn oproep op aan, dat de delegaties in meerderheid uit de

plaatselijke organisaties „die in direct verband staan met de massa's" moeten komen, en dat in tal van vergaderingen der leden de besluiten voorbereid zullen worden. Een verschil in taktische richting was het uitgangspunt; de wijze van behandeling heeft het tot een organisatorische kwestie gemaakt. Naar de gepubliceerde of op andere wijze aan de leden der C. P. bekend geworden stukken is de gang van zaken, kort, aldus geweest 1): de motie van Enschedé werd in de Tribune geweigerd; een paar leden van het P. B. gingen naar Enschedé; in de twist, die volgde, is de meerderheid uit de vergadering weggelopen, waarbij enkelen riepen: wij gaan uit de partij; toen ze na eenige beraadslagingen terug kwamen, vernamen zij, dat de achtergebleven minderheid in bijzijn van de partijbestuurders zich als afdeling Enschedé der C. P. had gekonstitueerd en dat zij niet meer tot de C. P. behoorden. Het is duidelijk, dat hier iets niet in den haak is; een afdelingsmeerderheid, die, — al zijn ze in drift uit de vergadering geloopt en hebben van bedanken geroepen, waartoe natuurlijk een aanleiding zal bestaan hebben — na beraad terugkeert en zichzelf nog als tot de C. P. behorende beschouwt, kan natuurlijk niet zoo maar als uitgetreden beschouwd worden. Men mag dit door beschouwingen over de plichten der leden aannemelijk trachten te maken: zeker is het, dat de rechten der leden hierbij te kort gekomen zijn. En het zal zaak zijn voor de leden der C. P. hier een organisatorische weg tot hers'el te zoeken. Iedereen, die niet reeds oppositie tegen de leiding op zichzelf ontoelaatbaar acht, zal de op zoo zonderlinge wijze buiten de C. P. geraakte meerderheid der afdeling Enschedé nog als zeker even goede kommunisten en partijgenooten beschouwen, als de nu tot officieele afdeling gestempelde minderheid.

Aan de kwestie Enschedé zit het roeyement-Luteraan vast. Dat Luteraan, reeds te voren door de afdeling Enschedé als spreker uitgenoodigd, nu na deze gebeurtenis door de nieuwe minderheidsafdeling afgeschreven, toch voor de oude meerderheidsafdeling als spreker optrad, is volkomen begrijpelijk. De poging van het P. B. om dit als zwaar misdrijf tegen de „discipline" te doen voelen, zal wel weinig instemming vinden — hoe dikwijls zijn niet partijgenooten als sprekers opgetreden voor groepen, die buiten of tegenover de C. P. stonden. Als dit niet aangegrepen is als de lang gezochte stok om een onaangename opposant te treffen, dan is het wellicht als een poging te beschouwen, om ter afschrikking met de scherpste

1) Wij vormen ons oordeel, als alle leden, uit het materiaal, dat hun toegankelijk is. Zijn er verdere gegevens, die nog een ander licht op de zaak werpen, dan behooren deze ter kennis van de afdelingen der C. P. gebracht te worden.

middelen elke daad van sympathie voor de uitgeworpen Twentenaars tegen te gaan.

Het is niet noodig nog breeder op de formeel-organisatorische kwestie in te gaan, al ligt hier het technische vraagstuk, hoe tot herstel te komen of niet. Want daarachter staan de reële verschillen in principe en taktiek; en het is de vraag, of deze nu noodzakelijk een scheiding en voortgaande splitsing moeten meebrengen. Zoo dwaas het is, om door een sentimenteele eenheidsleuze bijeen te willen houden wat niet bij elkaar behoort, zoo dwaas is het, om elk verschil in opvattingen tot steeds nieuwe partijvormingen te gebruiken. Voorzoover niet enkel hartstocht en willekeur maar ook logika daarin heeft mee te spreken kan — afgezien van internationale invloeden, als b.v. een uitwerping van de linkerzijde uit de 3de Internationale, die overigens in ieder land weer anders werken — als maatstaf voor de onvermijdelijkheid van een splitsing gelden, dat de verschillen in opvatting tot zulk een tegenstelling in de praktijk leiden, dat de akties der beide richtingen elkaar belemmeren en verlammen.

Dit is, zooals boven reeds is uiteengezet, hier nog niet het geval; de taak van de linkerzijde is vooreerst nog kritisch-voorbereidend. Wat zij noodig heeft is vrijheid van kritiek en propaganda, uitoefening van haar recht om te trachten meerderheid te worden, d. w. z. de massa der partijleden aan de hand der ervaring van de juistheid van haar taktiek te overtuigen. Zij houdt door haar zijn in de partij de toekomstige ontwikkeling der partij open tot een taktiek, die bij de toekomstige revolutionaire ontwikkeling past. Het kan wellicht in het belang van leiders zijn, die van zulk een ontwikkeling gevaar voor hun macht duchten, om door kunstmatige verscherping van een partij-konflikt hun leden van te voren tegen deze invloed immuun te maken. Maar het is ongetwijfeld in het belang van de partij, om zich elke ontwikkelingsweg open te houden en zich niet van de linkerzijde te laten afsnijden. Aan de wijsheid van de leden der C. P. zal het liggen, om hiervoor een goede weg te vinden.

A. P.